

Litteratur

THEDE PALM:

Till regeringen Erlanders historia

Den första delen av Ulla Lindströms minnen publicerades 1969. Då föll det sig naturligt att tala om »regeringens lilla glädjeflicka» – uttrycket var hr Strängs. Här satt en av regeringens egna medlemmar och stenograferade ned repliker, som fällts i de mest förtroliga sammanhang, och sedan förde hon in dem i sin dagbok. När tiden kom att hon blivit avlägsnad från Kanslihuset, publicerade hon allsammans. Hon avslöjade kamraternas svagheter och inte minst finansministrarnas misslyckanden, och detta i den bästa tilltro till sin egen lojalitet och sitt goda omdöme. Arbetssam och duglig och slitstark var hon tydligen, men att ha henne som kamrat i regeringen måste ibland ha känts något oroligt.

Ur hennes nya bok »Och regeringen satt kvar! Ur min politiska dagbok 1960–1967» (Bonniers 1970) finns också mycket nöjsamt att plocka. Men den måste tas på allvar på ett annat sätt. När regeringen Erlanders historia en gång skall skrivas, kommer hennes minnesbilder att rannsakas. Många kommer att vara utomordentligt upplysande, även om de inte kommer att betraktas som objektiva i detaljer. Det ligger inte för Ulla Lindström att vara objektiv.

Hennes sätt att skriva om politiska motståndare visar detta på ett häpnadsväckande sätt. Hon förutsätter inte att de kan drivas av ärlig övertygelse. Ingrid Gärde Widemar, numera justitieråd, hade vissa från fru Lindströms avvikande åsikter, och alltså bedrev hon »skändliga ränker» i första lagutskottet. Man noterar, att denna bedömning gjordes 1962 men att den utan inskränkning eller tvekan återges 1970. En annan gång blev statsrådet Lindström utsatt för kritik av en partivän, läkaren och riksdagsledamoten Elisabet Sjövall, vars yrkande då var »uppblåst med osovrat vetenskapligt material och skenbart auktoritativa medicinska termer». Fru Lindström visste bättre, även i medicinska frågor.

Kritik tålde hon inte. I detta avseende bidrar hon, sig själv ovetande, till karakteristi-

ken av hela regeringen. Ingen tålde kritik. Det mest belysande exemplet är reaktionen inför Wennerströmaffären. Som bekant råkade hr Erlander, hemkallad från semester i Italien då fallet blev offentligt, att på Arlanda säga till journalisterna att han inte varit underrättad om affären. Detta beklagade han sedan flerfaldiga gånger inom regeringskretsen. En liten vit lögn hade inte skadat någon, sade han bittert, tvärtom hade regeringens och särskilt hans eget anseende inte blivit lidande, som det nu blev av att regeringschefen hållits utanför. (Man tänker på hur det skulle varit, om hr Erlander t ex haft att erkänna att han kanske hört om saken men glömt bort allsammans; det hade varit värre.) Så kom den sk parlamentariska nämnden under talman Axel Strand med sin bedömning, avfattad »i lömska ordalag» enligt Ulla Lindström. »Vi har haft fel folk», sade Torsten Nilsson: de hade inte försvarat regeringen. Olof Palme undrade om man inte kunde få någon av regeringens representanter att ta tillbaka – dock räknade han förmodligen inte med Axel Strand – men förslaget föll. Man fick lita till riksdagen. När sedan trots allt en anmärkning gjordes, mot hr Undén, var hr Erlander ofantligt upprörd. Oppositionens ledare kallade han »luspålsar» och »det där byket». Att förhandla med dem i en annan fråga, författningsfrågan, vid samma tid skulle »minska respekten och tilliten till det politiska livets moraliska halt», förklarade han. Så står det faktiskt.

Ulla Lindström är en hängiven beundrare av hr Erlander. Men hon finner att han förändrades med åren. Hon antyder att han blev alltmera beroende av Olof Palme. Denne och Ulla Lindström hade också sina konflikter, med relativt lätt hand antydda i dagboken. Slutligen måste det ha stått klart för henne att duon Palme-Erlander gärna såg att hon avgick. En liten sista detalj är signifikativ. Hon gjorde upp med den senare om dag och tid då hon skulle lämna in sin avskedsansö-

kan. På slaget 9 en morgon kom hon till Justitiedepartementet. Då hade hon redan funnit att TT mycket tidigare på morgonen fått allt material kring hennes avgång. Vem kan måne ha lämnat ut det?

Hennes avgång är patetisk att följa och den går inte att skratta åt. Man förstår mycket väl att det kändes som en lättnad för regeringschefen att bli av med denna viljestarka dam. Men det står en atmosfär av schabbighet kring

sättet på vilket det ordnades. Den ende som reagerade alldeles naturligt var tydligen finansministern. Han var den något skrovliga klippa mot vilken Ulla Lindström slutgiltigt stött på grund. Han tog det som en naturlig sak att hon måste avgå. »När tänker du lyfta?» frågade han. Och så försvann Ulla Lindström ur regeringen Erlander, men tack vare sin dagbok inte ur dess historia.

TORE SELLBERG:

Den internationella byråkratin

Det berättas att en engelsk lord några år efter kriget vid en större internationell konferens fick en förtjusande ung dam till bordet. Den belevade lorden frågade artigt damen var hon kom ifrån. Hon svarade UNESCO och lorden utbrast »O, that little brave country».

Man behöver sannerligen inte vara en avsigkommen lord för att göra sig skyldig till en sådan replik. En sådan snårskog av internationella organisationer som tillkommit efter kriget och så många tappra små länder som dessutom upprättats. Även för de mest bevandrade, som troget följt utvecklingen i alla dess faser, är det svårt att hålla reda på alla organisationer, och ännu svårare är det att hålla isär och förstå innebörden av alla de förkortningar som alltför ofta är den enda angivelsen för organisationerna ifråga. För den något initierade och välplacerade, dvs helst i närheten av ett bra bibliotek, finns det en massa hjälpredor av skilda slag och olika kvalitet, men för den ordinära tidningsläsaren kan det vara svårt att dechiffrera förkortningarna

och få elementära uppgifter om vad organisationerna står för.

Sveriges Industriförbund har genom åren försökt hjälpa läsarna genom att först ge ut ett kompendium över det internationella ekonomiska samarbetet och 1968 en bok i ämnet. Denna bok har nu kommit i en reviderad och utökad upplaga med titeln »Ekonomiskt samarbete över gränserna» (Aldus). Boken har redigerats av Henrik Akerman, som också skrivit ett flertal uppsatser. I övrigt har en rad författare, som har speciell sakkunskap på respektive områden, medarbetat i boken. Det har därigenom blivit en utmärkt hand- och uppslagsbok, som sakligt återger nödtorftiga uppgifter om alla väsentliga internationella organisationer och även lämnar en hel del information därutöver. Boken är försedd med en avdelning handelsstatistik samt en förteckning över förkortningar och en ganska utförlig litteraturförteckning som på ett praktiskt sätt är uppdelad på respektive organisationer och ämnesområden. Därutöver finns även en för-

teckning över periodiska publikationer som organisationerna utger.

Helt naturligt är inte uppsatserna alldeles jämna vare sig i fråga om innehåll eller stil, men alla karaktäriseras av en enkel saklighet, och hela boken framstår som lättillgänglig. Den har dock enligt min mening en betydande brist. Endast i undantagsfall anges organisationens fullständiga namn i samband med att förkortningen förekommer första gången. Läsaren kan slå i förkortningsförteckningen och därigenom få kännedom om det fullständiga namnet, men det är ett onödigt och ganska besvärande bläddrande, isynnerhet om man läser boken rakt igenom och inte blott slår upp någon enstaka organisation. Det hade dessutom varit av intresse att ha fått en samlad bedömning av vad alla dessa organisationer egentligen uträttar, hur mycket de dubb-

lerar varandra osv. Det hade också varit av högsta intresse att få uppgifter om hur stora resurser de tar i anspråk i fråga om pengar, men isynnerhet beträffande personal. Endast i vissa fall förekommer uppgifter om organisationernas personalstyrka. Sammantaget måste de internationella byrå- och teknokraterna vara en så månghövdad skara att den får beskrivas med alla minst sexsiffriga men kanske sju-siffriga tal.

De personellt snabbt växande internationella organisationerna är naturligtvis i många avseenden en välkommen förstärkning till den marknad som det litet varstans framväxande akademikeröverskottet har att vända sig till, men man frågar sig likväl om denna överväldigande mängd av organisationer svarar mot en optimal resursanvändning.

Den internationella byråkratien

och de elementära uppgifter om vad organisat...

Det betyder att en följande led någon är efter...